

Türkiye: BM raportörleri işkence karşıtı uzmanın serbest bırakılması ve üzerindeki adli baskılara son verilmesi çağrısında bulundu

08 Kasım 2022

CENEVRE (8 Kasım 2022) – BM raportörleri* tanınmış bir adli tıpçı ve işkence karşıtı bir uzman olan ve yakın tarihte tutuklanmış bulunan Şebnem Korur Fincancı'nın derhal serbest bırakılması ve terörle mücadele kanununun insan hakları savunucularını sindirmek amaçlı kullanımına son vermesi için Türkiye'ye bugün çağrıda bulundu.

İşkence vakalarının soruşturulması ve belgelenmesi üzerine Birleşmiş Milletler temel belgesinin (İstanbul Protokolü) hazırlanmasına katkı sunmuş olan Fincancı, Türk ordusu tarafından kullanıldığı ve sonucunda ölümlere yol açtığı iddia edilen kimyasal silahlarla ilgili soruşturma başlatılmasına yönelik yaptığı çağrıya misilleme olarak 26 Ekim tarihinde somut kanıtlar bulunmaksızın evinden göz altına alındı.

Raportörlere göre: "Dr. Fincancı'nın tutuklanması, insan hakları savunucularının ve örgütlerinin itibarsızlaştırılması ve insan hakları ve tıp ile ilgili hayati önemdeki işlerinin sekteye uğratılması amacıyla terörle mücadele yasalarının özel bir şekilde uygulaması planının bir parçası gibi görünüyor."

"Dr. Fincancı da dahil olmak üzere Türkiye'deki sivil toplum çalışanlarını yapay gerekçelerle taciz etmek, göz altına almak, tutuklamak ve mahkum etmek için terörle mücadele kanununun ve diğer cezai hükümlerin kullanıldığı pek çok vakayı belgeledik."

Raportörler, güvenli sivil alanı daraltmayı amaçlayan bu saldırıların hukukun üstünlüğünün altını oyduğunu ve temel özgürlüklerle demokratik değerleri çiğnediğini belirttiler.

Raportörlere göre "İlk ifade sürecinin ötesindeki soruşturma esnasında tutuklama istisnai bir tedbirdir ve süreç boyu hukuka uygunluk ile orantılılık yönünden yargı iznine tabi olmalıdır."

"İnsan hakları savunucularının ve hekimlerin iktidara karşı doğruları söyleme hakları korunmalıdır. Onların insan hakları ihlallerini ortaya çıkarmaktaki rolleri demokratik toplumların köşe taşlarından biridir ve zaten ifade ve örgütlenme özgürlüğünü kullanmak uluslararası insan hakları hukuku kapsamında korunan haklardandır."

Raportörler, Türk makamlarına siyasi nedenlerle tutuklanan Fincancı ve diğer tüm sivil toplum çalışanlarını derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakmaları, temel güvencelere erişimlerinin sağlanması ve gözetim altındayken de dışındayken de zihinsel ve fiziksel bütünlüklerinin korunması için çağrıda bulundu.

Türkiye, diğer anlaşmalarla birlikte, 1988 yılında onayladığı BM İşkence ve Diğer Zalimane İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme'ye taraftır. Söz konusu Sözleşme, taraf devletleri işkence ve benzeri kötü muamele ve cezayı önlemek için her türlü tedbiri almakla ve ilgili suçları soruşturmak ve kovuşturmakla yükümlü kılmaktadır. Tutuklama ve mahkumiyet tehditleri ve yargı eliyle gözdağı verilmesi yüksek seviyede stres ve kaygı bozukluğuna sebep olmaktadır, bu da psikolojik yönden insanlık dışı veya aşağılayıcı

muamele ve cezaya sebebiyet verebileceğinden uluslararası hukukun çiğnenmesi anlamına gelmektedir. Türkiye, ayrıca 2003 yılında onayladığı keyfi tutuklama veya gözaltına almayı yasaklayan Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesine taraftır.

BM raportörleri bu olaya ilişkin görüşlerini Türkiye hükümetine bildirmiş ve yetkililerden Dr. Fincancı'nın psikolojik ve fiziksel bütünlüğünü korumak için derhal tedbir almalarını ve ötekilerin haklarını savunanlara dönük yargı eliyle yürütülen tacizlere son vermelerini talep etmiştir.

SON

* Raportörler: Alice Jill Edwards, İşkence ve Diğer Zalim, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Ceza özel raportörü; Mary Lawlor, insan hakları savunucularının durumuna ilişkin özel raportör; Fionnuala Ní Aoláin, terörle mücadelede insan haklarının geliştirilmesi ve korunması özel raportörü; Tlaleng Mofokeng, herkesin ulaşılabilir en yüksek standartta fiziksel ve zihinsel sağlıktan yararlanma hakkı konusunda özel raportör; ve Morris Tidball-Binz, yargısız veya keyfi infazlar konusunda özel raportör.

Özel Raportörler, İnsan Hakları Konseyinin Özel Usulleri olarak bilinen yapının bir parçasıdır. BM İnsan Hakları sistemindeki en büyük bağımsız uzman organı olan Özel Usuller, Konsey'in dünya genelinde ülkelerdeki bazı konuları veya tematik meseleleri ele alan bağımsız mekanizmalarının genel adıdır. Özel Usuller uzmanları gönüllülük esasına göre çalışır; BM personeli değildirler ve çalışmaları için maaş almazlar. Herhangi bir hükümet veya kuruluştan bağımsızdırlar ve bireysel kapasitelerinde hizmet ederler.

Daha fazla bilgi ve basın mensupları için, lütfen Sayın Yasmine Ashaf ile iletişime geçin (yasmine.ashraf@un.org /+41 22 917 2059)

BM bağımsız uzmanları konusunda bilgi almak için lütfen Renato Rosario De Souza (rnato.rosariodesouza@un.org) ya da Dharisha Indraguptha (ddharisha.indraguptha@un.org) ile iletişime geçin.

BM'nin bağımsız insan hakları uzmanlarıyla ilgili haberleri aşağıdaki bağlantıdan takip edebilirsiniz:

Twitter: @UN_SPExperts.

Yaşadığımız dünya hakkında endişeleriniz mi var?

Başkalarının hakları için siz de DESTEK VERİN

#Standup4humanrights

<http://www.standup4humanrights.org> sayfasını ziyaret edin.